

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, judecător: M. Murguleț
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți, judecători: A. Gheorghieș, E. Bejenaru, A. Toderaș

DECIZIE

24 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme
de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Victor Burduh
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de Iurie Roșca, reprezentat de avocatul Iurie Mărgineanu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Pasat către Iurie Roșca cu privire la apărarea onoarei și demnității,

împotriva deciziei din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Iurie Roșca și menținută hotărârea din 23 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă:

La 24 ianuarie 2018, Valeriu Pasat a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Iurie Roșca cu privire la apărarea onoarei și demnității.

În motivarea cererii a indicat că, la 06 februarie 2006, Iurie Roșca a făcut publice următoarele declarații: „Aduc la cunoștința opiniei publice și a organelor de anchetă faptul că, încă cu mult timp înainte de începerea campaniei electorale, Valeriu Pasat a căutat să se întâlnească cu mine.

(...) În definitiv, văzând că acesta continuă să insiste, i-am transmis să se prezinte la sediul central al Partidului Popular Creștin Democrat din strada Nicolae Iorga nr. 5. Pasat s-a văzut nevoit să accepte, condiționând că în sediul PPCD să nu se mai afle nimeni, nici măcar persoanele din pază, și ca întâlnirea să aibă loc pe timp de noapte. Însoțit de un intermediar, Pasat s-a prezentat la sediul PPCD.

(...) Pasat mi-a comunicat că Moscova urmărește înlăturarea lui Vladimir Voronin de la putere. Potrivit lui Pasat, realizarea acestui scenariu prevedea două etape.

(...) Pasat mi-a propus finanțarea campaniei electorale a PPCD. În tentativa sa de a mă corupe, Pasat a invocat toate aspectele sensibile în relația PPCD cu guvernarea, scoțând în evidență abuzurile, persecuțiile și maltratarile, cărora au fost supuși membrii și susținătorii PPCD pe parcursul ultimilor patru ani. A doua parte a scenariului elaborat la Moscova pentru substituirea puterii de la Chișinău (...) se planifica organizarea unor proteste stradale de proporții, contestarea rezultatelor alegerilor și înscenarea unei așa-numite revoluții color. El se oferea să finanțeze și acțiunile de stradă. Atunci am înțeles că Voronin devenise extrem de incomod pentru cercurile de la Moscova pe care le reprezenta Pasat. Altfel zis, Pasat mi-a propus un pact cu Moscova împotriva lui Voronin. Nu am acceptat jocul propus (...).

În timpul campaniei electorale, Pasat și-a reluat insistențele. Însă de această dată nu se mai prezenta personal.

(...) În ultima lună a campaniei electorale mi-a parvenit și propunerea de a primi bani de la cunoscutul cap al lumii interlope Grigore Caramalac, zis „Bulgarul”, care este dat în urmărire generală de organele de anchetă ale Republicii Moldova și se ascunde la Moscova.

Am respins și această propunere. (...) Presupun ca atunci când a devenit clar că nu voi accepta sub nicio formă banii propuși atât de Pasat, cât și de Karamalak, s-a luat decizia să fiu lichidat fizic, deși nu pot exclude nici că intenția de asasinare a mea făcea parte din planul inițial.

(...) Am aflat că se pune la cale uciderea mea în timpul demonstrațiilor de protest pe care anunșasem că le vom organiza imediat după alegeri, începând cu data de 7 martie 2005.

Asasinarea mea ar fi trebuit să conducă la destabilizări de proporții, iar vina pentru această crimă să fie aruncată asupra președintelui Voronin.

(...) În acel moment nu știam nimic despre discuțiile purtate la București de Valeriu Pasat cu Ilie Ilașcu. Abia mai târziu am aflat despre acestea după ce Ilie Ilașcu i s-a destăinuit lui Vlad Cubreacov în cadrul sesiunii APCE din 3-7 octombrie 2005, la Strasbourg”.

Aceste declarații au fost preluate de Procuratura Generală și, la 07 februarie 2006, Procuratura Generală a pornit urmărirea penală în baza art. 339 alin. (1) Cod penal al RM - uzurparea puterii de stat și art. 26, art. 145 alin.(3) lit. i) Cod penal al RM - pregătirea omorului unei persoane în scopul înlesnirii comiterii altei infracțiuni (comunicatul de presă al Procuraturii Generale a Republicii Moldova din 7 februarie 2006 (<http://www.procuratura.md/md/news1st/1211/1/1809/>)).

Declarațiile respective au fost preluate în 2006 și ulterior reiterate de posturile de televiziune din Republica Moldova, cum ar fi ProTV, TV7 și presa locală, și de peste hotare. Totodată, declarațiile menționate au fost plasate pe site-ul oficial al Partidului Popular Creștin Democrat din Moldova (www.ppcd.md <http://www.ppcd.md/page.php?modul=HTMLPages&pid=121>).

La 18 noiembrie 2009, Valeriu Pasat a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că vinovăția sa nu se confirmă prin nicio probă administrată în cadrul urmăririi penale (ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 18.11.2009), însă dânsului i s-a permis să facă cunoștință cu conținutul unor materialele ale cauzei penale abia la 12 decembrie 2017, fapte ce se probează prin înscrisurile anexate prezentei cereri.

În opinia reclamantului, Iurie Roșca a difuzat public o informație neveridică și calomnioasă, acuzându-l pe Valeriu Pasat de comiterea unor infracțiuni deosebit de grave împotriva statului, în lipsa unor probe, și în special, în lipsa unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, ce l-ar condamna pe Valeriu Pasat de comiterea acestora.

E neveridică și calomnioasă informația, precum că Valeriu Pasat i-ar fi propus lui Iurie Roșca organizarea imediată după alegerile parlamentare din 06 martie 2005 a unor acțiuni masive de protest în scopul destabilizării situației social-politice din țară; - că Valeriu Pasat i-ar fi propus sume de bani, cu scop de corupere; - că Valeriu Pasat ar fi întreprins oricare acțiuni pentru determinarea lui Ilie Ilașcu să participe la manifestările de amploare organizate de Partidul Popular Creștin Democrat și să-l asasineze pe Iurie Roșca - liderul PPCD, nemijlocit în timpul acțiunilor de protest, - că Valeriu Pasat l-ar cunoaște pe Grigore Caramalac, personalitate notorie interlopă, și că acesta ar fi încercat să-l corupă pe Iurie Roșca, folosind surse financiare din partea lui Valeriu Pasat.

Prin cererea de concretizare a cererii de chemare în judecată, reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului la demnitate și onoare a lui Valeriu Pasat prin informațiile defăimătoare făcute în privința acestuia la 06 februarie 2006 de către Iurie Roșca; obligarea pârâtului, Iurie Roșca, să dezmință pe cheltuiala proprie, în termen de 15 zile din momentul când hotărârea va deveni executorie, într-o conferință de presă informațiile defăimătoare făcute în privința lui Pasat Valeriu, la 06 februarie 2006, cu următorul text: „Subsemnatul, Iurie Roșca dezminț integral informațiile defăimătoare făcute în privința lui Pasat Valeriu prin declarația din 06.02.2006; ...în special, că domnul Valeriu Pasat ar fi propus lui Iurie Roșca organizarea imediată după alegerile parlamentare din 06.03.2005 a unor acțiuni masive de protest în scopul destabilizării situației social-politice din țară; că Valeriu Pasat mi-ar fi propus sume de bani, cu scop de corupere; că Valeriu Pasat ar fi întreprins oricare acțiuni pentru determinarea lui Ilie Ilașcu să participe la manifestările de amploare organizate de Partidul Popular Creștin

Democrat și să-1 asasineze pe Iurie Roșca - liderul PPCD, nemijlocit în timpul acțiunilor de protest; că Valeriu Pasat 1-ar cunoaște pe Grigore Caramalac, zis „Bulgarul”, și că acesta ar fi încercat să-1 corupă pe Iurie Roșca, folosind surse financiare din partea lui Valeriu Pasat...”

Prin hotărârea din 23 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani s-a admis cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Pasat depusă împotriva lui Iurie Roșca cu privire la apărarea onoarei și demnității.

Prin încheierea din 05 decembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea lui Iurie Roșca, reprezentat de avocatul Iurie Mărgineanu, cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanță egală în grad.

Cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Pasat împotriva lui Iurie Roșca privind apărarea onoarei și demnității, s-a strămutat pentru examinarea cererii de apel la Curtea de Apel Bălți. (f. d. 146-148)

La 02.05.2018 și, respectiv, la 21.05.2018, reprezentanții apelantului Iurie Roșca, avocații Iurie Mărgineanu și Iulian Rusanovschi, au depus apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 23.04.2018, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii (f. d. 87; 89-90).

Prin decizia din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, apelul declarat de Iurie Roșca a fost respins și menținută hotărârea primei instanțe.

La 08.05.2019, Iurie Roșca, reprezentat de avocatul Iurie Mărgineanu, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului a indicat că atât instanța de gradul întâi, cât și instanța de apel în cauza de defăimare a aplicat Legea cu privire la libertatea de exprimare, adoptată la 23.04.2010. Până în anul 2010, acționa art. 280 Cod civil, neexistând un termen de prescripție, însă din anul 2010, prin adoptarea legii enunțate, a fost introdus termenul de prescripție de 20 de zile și un termen final de decădere de un an, condiție stipulată expres de art. 15 alin. (2) din legea dată. Iar, la examinarea cauzelor cu privire la defăimare, instanța de judecată se conduce de prevederile Codului de procedură civilă în măsura în care Legea cu privire la libertatea de exprimare nu prevede norme de procedură speciale.

În cazul în care autorul răspândirii informației este cunoscut de către reclamant, acesta urmează să se adreseze în procedura contencioasă, cu respectarea obligatorie a procedurii prelabile.

Din analiza art. 15 și 16 ale Legii cu privire la libertatea de exprimare și a normelor procesuale civile, nu rezultă obligația absolută a persoanei de a da un răspuns cererii prelabile, iar refuzul tacit de a satisface pretențiile solicitantului, fie din motivul netemeinicii sau a tardivității cererii prelabile, nu poate constitui un temei de decădere din dreptul de a-l invoca în fața instanței de judecată. Or, excepția este una relativă, având în vedere faptul că poate fi invocată doar de

persoana interesată și nu de faptul că poate fi invocată doar la etapa examinării cererii prealabile. În așa fel, interpretările instanțelor de judecată ierarhic inferioare cu privire la decăderea pârâtului din dreptul de a invoca tardivitatea cererii prealabile este eronată și neîntemeiată, și încalcă grav drepturile pârâtului, limitându-i garanțiile de apărare de care urmează să beneficieze în fața instanței de judecată, și anume dreptul de a invoca o asemenea excepție.

Astfel, a solicitat, admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

La 13.06.2019, Valeriu Pasat a depus referință la cererea de recurs, prin care a solicitat ca recursul declarat de Iurie Roșca să fie considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 26 februarie 2019 și expediată pentru comunicare participanților la proces la 02 aprilie 2019 (f. d. 194), iar recursul a fost depus la 08 mai 2019. Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, în termen.

Prin încheierea din 03 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat Iurie Roșca, reprezentat de avocatul Iurie Mărgineanu, a fost considerat admisibil.

Examinând materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea, fiind constatată încălcarea dreptului la demnitate și onoare lui Valeriu Pasat, prin informațiile defăimătoare făcute în privința acestuia, la 06.02.2006, de către Iurie Roșca.

S-a obligat Iurie Roșca în termen de 15 zile din momentul când hotărârea va deveni executorie, să dezmință pe cheltuiala proprie, într-o conferință de presă, informațiile defăimătoare făcute în privința lui Valeriu Pasat, la 06.02.2006.

Judecând apelul declarat de Iurie Roșca, instanța de apel a constatat netemeinicia lui și respingându-l a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile legale aplicabile speței, criticile aduse în recurs și argumentele menționate în referință, instanța de recurs constată că instanța de apel, la adoptarea deciziei a interpretat

eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, limitându-se doar la aspecte constatate și menționate de prima instanță. Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite de norma de drept precitată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că, contrar acestor prevederi legale, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei și cadrului legal, referindu-se în general la unele constatări reținute la adoptarea hotărârii de prima instanță, fără a verifica legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile stabilite de lege.

Astfel, se constată că temei de admitere de către instanțele ierarhic inferioare a acțiunii, cu privire la constatarea încălcării dreptului la onoare și demnitate a lui Valeriu Pasat, a constituit declarațiile din 06.02.2006 a lui Iurie Roșca, în temeiul cărora Procuratura Generală a pornit urmărirea penală în baza art. 339 alin. (1), 26, 145 alin. (3) lit. i) Cod penal al RM, în același timp, instanțele reținând că aceste declarații au fost preluate și reiterate de posturile de televiziune din Republica Moldova, cum ar fi PRO TV, TV 7, presa locală și de peste hotare.

La rândul său, prima instanță a indicat că, la 18.11.2009, Valeriu Pasat a fost scos de sub urmărirea penală, pe motivul că vinovăția sa nu s-a confirmat prin nicio probă administrată în cadrul urmăririi penale și nu există elementele constitutive ale infracțiunii, iar la 28.12.2017, prin scrisoare recomandată, acesta în conformitate cu art. 15 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23.04.2010, i-a adresat lui Iurie Roșca o cerere prealabilă, solicitându-i dezmințirea afirmațiilor defăimătoare făcute de Iurie Roșca, la 06.02.2006, într-o conferință de presă, în termen de cel mult 15 zile din momentul recepționării cererii prealabile.

Cu toate că, la 06.01.2018, cererea prealabilă a fost recepționată de către Iurie Roșca, ultimul până la momentul înaintării acțiunii nu a oferit un răspuns la aceasta.

În ceea ce privește alegațiile pârâtului Iurie Roșca cu privire la faptul că, cererea este depusă peste termenul prevăzut de lege, instanța le-a considerat neîntemeiate și a menționat că reclamantului Valeriu Pasat, de către Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, i-a fost oferit acces de a face cunoștință cu conținutul materialelor cauzei penale în privința sa doar la, 12.12.2017, iar la 28.12.2017, prin scrisoare recomandată, acesta i-a adresat pârâtului o cerere prealabilă, în conformitate cu prevederile art. 15 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, prin care i-a solicitat dezmințirea afirmațiilor defăimătoare făcute de Iurie Roșca, la 06.02.2006. Astfel, în opinia primei instanțe, reclamantul s-a adresat cu acțiune în termenul de adresare în instanța de judecată, obiecțiile pârâtului cu privire la tardivitatea cererii prelabile fiind neîntemeiate, concluzionând că, ultimul la momentul recepționării cererii prelabile nu a invocat netemeinicia acesteia sau omiterea termenului de prescripție de 20 de zile.

Față de cele arătate mai sus, instanța de recurs reține că, instanța de apel, fiind abilitată, în virtutea prevederilor art. 373 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, cu sarcina de a verifica și cerceta, în limitele cererii de apel, ale referințelor și ale obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea tuturor circumstanțelor de fapt, precum și aplicarea legii în primă instanță, nu a verificat și nu a apreciat circumstanțele invocate de prima instanță sub aspectul corectitudinii și temeiniciei lor, constatând doar că informațiile răspândite de Iurie Roșca, la 06.02.2006, în privința lui Valeriu Pasat după conținut poartă un caracter defăimător și pe lângă faptul că au fost difuzate în spațiul public prin mijloacele de informare în masă, anume în temeiul acestor declarații publice, Valeriu Pasat a fost supus urmării penale, fiind învinuit în baza art. 339 alin. (1), 26, 145 alin. (3) lit. i) Cod penal.

Prin urmare, instanța de recurs constată că, atât reclamantul în cererea de chemare în judecată, cât și instanțele de judecată inferioare califică drept defăimătoare niște informații care ar fi fost răspândite de Iurie Roșca anume la 06.02.2006, fără a se arăta expres sursele care la această dată au răspândit sau prin intermediul cărora au fost răspândite de către Iurie Roșca informația la care se pretinde a fi defăimătoare. Or, după cum atestă materialele speței, cu această dată figurează doar declarația lui Iurie Roșca (f. d. 21), care se prezumă că ar fi fost făcută în fața organelor de urmărire penală, având în vedere faptul că, în speță, urmărirea penală a fost pornită a doua zi, la 07.02.2006 (f. d. 19), și, totodată, întru confirmarea faptului respectării termenelor de procedură, reclamantul-intimat a invocat faptul, precum că Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale i-a oferit acces de a face cunoștință cu conținutul materialelor

cauzei penale în privința sa abia la 12.12.2017, în așa fel, fiind prezumat și faptul că până la momentul acordării accesului la materialele cauzei penale, reclamantul nu deținea acest înscris.

În același timp, instanța de recurs constată că, din conținutul ordonanței privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală din 18.11.2009 (f. d. 19) nu se atestă faptul autosesizării organelor competente în temeiul unor declarații făcute publice prin intermediul surselor mass-media, nefiind specificat un asemenea fapt de către organele de urmărire penală.

Mai mult, însăși reclamantul în cererea de chemare în judecată se referă anume la declarațiile lui Iurie Roșca din 06.02.20106 și că, la 07.02.2006, Procuratura Generală a pornit urmărirea penală, declarațiile respective fiind preluate în 2006 și ulterior reiterate de televiziunea din Republica Moldova, cum ar fi PRO TV, TV 7 și presa locală, și de peste hotare, însă nu precizează în cadrul căror emisiuni a fost totuși difuzată informația și data concretă a răspândirii informației la care se pretinde a fi neveridică și calomnioasă. Astfel, impunându-se ideea că declarațiile respective ar fi fost preluate și răspândite în oricare surse mass-media doar după ce a fost pornită urmărirea penală și nu invers.

Ca urmare a acestui raționament se deduce că instanța de apel, reținând ca întemeiată soluția primei instanțe de admitere a cererii de chemare în judecată, nu a elucidat și nu a apreciat aspectele menționate, dar s-a rezumat doar a transcrie în decizia sa hotărârea primei instanțe, lăsând fără răspuns obiecțiile invocate în cererea de apel, or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 parag. 1 din Convenția Europeană.

Totodată, instanța de recurs, reieșind din conținutul informației răspândite, observă că prin aceasta se aduce acușări de săvârșirea unor infracțiuni.

Conform art. 12 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, orice persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni sau contravenții este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

Cele de mai sus configurează concluzia că instanța de apel constatările primei instanțe nu le-a supus verificării și examinării prin prisma prevederilor enunțate, în situația în care această informație se prezumă a fi preluată în urma accesului obținut de a face cunoștință cu conținutul materialelor cauzei penale.

Or, prezumția nevinovăției este un drept garantat de art.21 din Constituție, iar art.12 din Legea cu privire la libertatea de exprimare conține efectele prezumției în raport cu libertatea de exprimare, nuanțează modul în care se exercită acest drept în

raport cu calitatea diferitor subiecți care abordează prin diverse declarații presupusele infracțiuni săvârșite de deținătorii dreptului la prezumția nevinovăției.

Este de menționat că, prezumția nevinovăției nu împiedică investigarea jurnalistică și dreptul jurnalistului de a-și exprima opinia asupra acțiunilor ilegale stabilite, în acest sens, în cazul unei acțiuni de defăimare urmând să se verifice dacă informațiile răspândite de subiecții nominalizați în art.12 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, în opiniile lor, conțin fapte veridice despre comiterea unei infracțiuni sau contravenții, până la stabilirea vinovăției persoanei printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, și dacă aceste opinii corespund realității.

Prin urmare, va servi drept temei pentru admiterea acțiunii cu privire la defăimare numai cazul în care există probe pertinente și concludente că, în speță, sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 7 alin.(2) lit. a) din Legea privind libertatea de exprimare, în caz contrar lipsa acestor condiții poate conduce la respingerea acțiunii (cauza Flux nr.6 c. Moldovei, 29 iulie 2008; Șofranschii c. Moldova, 21 decembrie 2010; Dyundin c. Rusiei, 14 octombrie 2008).

Conform art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea privind libertatea de exprimare, persoana lezată prin răspândirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația este falsă.

În contextul dat, Colegiul consideră oportun de a menționa că, instanța de apel urma să verifice dacă scoaterea reclamantului de sub urmărire penală este de natură sau nu să indice la caracterul defăimător al declarației a lui Iurie Roșca, or, această declarație a fost făcută în fața organelor de urmărire penală, iar în conformitate cu legislația în vigoare, fiecare persoană este în drept să facă orice declarații, fiind concomitent și preîntâmpinată de răspundere penală în cazul dării unor declarații false.

Instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinat al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (cauza Hirro Balani vs Spania, nr. 18064/91 din 09.12.1994, parag. 27; Georgiadis vs Grecia, nr. 21522/93 din 29.05.1997, parag. 43).

În raport cu cele susmenționate, instanța de recurs mai relevă despre netemeinicia concluziei instanței de apel, prin care acesta susține că pretenția lui Valeriu Pasat o califică ca pe o acțiune în constatare, iar exercitarea acțiunii în constatare nu este condiționată de depunerea cererii prealabile și nu se prescrie, reieșind din argumentele arătate de instanța de apel.

Privitor la această concluzie a instanței de apel, instanța de recurs reține că prezenta acțiune a fost înaintată în temeiul art. 16 Cod civil și al prevederilor Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23.04.2010. Atât prima instanță, cât și instanța de apel, în justificarea soluției de admitere a acțiunii, au invocat prevederile Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23.04.2010. Deci,

instanțele de judecată urmau să verifice circumstanțele cauzei sub aspectul respectării termenelor de prescripție legală prevăzute de legea enunțată. Ori, invocarea scurgerii termenului de prescripție, în esență, reprezintă un drept de care partea opusă poate să se folosească, sau nu.

Conform art.15 alin.(1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informației și/sau persoanei juridice care a răspândit-o rectificarea sau dezmințirea informației defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor și compensarea prejudiciului cauzat, iar potrivit alin. (2) al art. enunțat, cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat sau trebuia să afle despre informația defăimătoare. Acesta este un termen de prescripție. La împlinirea unui an din ziua defăimării, persoana nu poate solicita repunerea sa în termenul de depunere a cererii prelabile.

Față de cele ce preced, Colegiul menționează că instanța de apel nu numai că nu a supus verificării și aprecierii, prin prisma acestor prevederi, constatările primei instanțe cu privire la respectarea termenelor de procedură, dar într-un final a concluzionat că exercitarea acțiunii în constatare nu este condiționată de depunerea cererii prelabile și nu se prescrie.

Astfel, circumstanțele date indică despre examinarea superficială a cauzei de către instanța de apel, or, Legea cu privire la libertatea de exprimare este o lege organică care cuprinde norme juridice speciale. Având în vedere că această lege a fost adoptată după adoptarea Codului civil, conținutul art.16 din Cod civil, cât și al art. 280 Cod civil (în vigoare până la 01.04.2019), urmează a fi interpretat prin prisma prevederilor legii menționate.

Erorile comise de instanța de apel, în mod grav lezează principiile fundamentale de drept și aduce atingere dreptului la un proces echitabil, iar aceste erori și omisiuni cu certitudine nu pot fi corectate de instanța de recurs, motiv pentru care în speță se impune rejudecarea cauzei.

Aspectele menționate conduc la concluzia că procedura desfășurată în instanța de apel nu corespunde exigențelor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar modalitatea în care a fost examinată cauza în ordine de apel nu poate echivala cu soluționare efectivă a cauzei, astfel, fiind impusă casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Reieșind din cele expuse, în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Iurie Roșca, reprezentat de avocatul Iurie Mărgineanu.

Se casează decizia din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Pasat către Iurie Roșca cu privire la apărarea onoarei și demnității, și se remite cauza la rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul -

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Victor Burduh

Svetlana Filincova